

KURT WEISS.

O ORGANIZACJI FRANCUSKIEJ I SZWAJCARSKIEJ POLICJI KRYMINALNEJ.

Przetłumaczył i opracował ETTINGER.

Kurt Weiss, Komisarz kryminalny przy Kr. Prezydium Policji w Berlinie, podaje, że dane zawarte w tym artykule są zaopiecznione z materiałów urzędowych, które mu zostały udzielone przez pp. Sebillę, zastępcę jenerałego dyrektora policji w Paryżu i Hamarda, naczelnika paryskiej policji kryminalnej, Hodiera, szefa centralnego biura policyjnego w Bernie i d-ra Reissa, profesora naukowej policji w Lozannie.

W tomie 29 str. 526 i nast. Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft zwrócić już uwagę kryminalistów niemieckich na stworzoną w myśl prawa z dnia 28 grudnia 1907 r. wybitną inowację w organizacji policji kryminalnej francuskiej, polegającą na utworzeniu 12 ruchomych brygad policji kryminalnej, rozkwaterowanych po całej Francji—i stwierdziłem, jak w przeciwstawieniu do niemieckiej organizacji policyjnej wielkie wyniki mają dogodności z równie jednolitej kryminalnej policji krajowej.

Sprawność policji kryminalnej w państwie niemieckim byłaby znacznie większą, gdyby wogóle policja, jako organ wykonawczy wymiaru kar i jako policja bezpieczeństwa w poszczególnych państwach związkowych, mogła być organizowana i kierowana przez centralę krajową.

Utworzenie takich centrali stało się dla Niemiec wprost koniecznością.

Na zebraniu w Frankfurcie n/M. we wrześniu 1906 r. grupa niemiecka międzynarodowego związku kryminalistycznego zajmowała się szczegółowo reformą niemieckiej procedury karnej i zdecydowała na dalszym posiedzeniu, odbytym w Berlinie w r. 1907, że dla przeprowadzenia radykalnej reformy niemieckiej procedury karnej jest przedewszystkiem koniecznym stworzenie nowych podstaw prawnych dla czynności policji kryminalnej i jej stosunku do urzędów prokuratorskich.

Francuzi dla kryminalistów niemieckich oddawna byli nauczycielami zarówno pod względem techniki policyjnej, taktyki kryminalnej, jak i pod względem organizacyjnym. Jeżeli zrobimy przegląd służby wywiadowczej jakiegokolwiek niemieckiego urzędu policyjnego, wszędzie natkniemy się na urządzenia techniczno-policyjne pochodzenia francuskiego, np. jaka obfitość inowacji techniczno-policyjnych związana jest z jednym tylko imieniem Bertillona. Jedynie praktyk kryminalista, który jeszcze przed rokiem 1896 pracował zawodowo w Niemczech, zdoła w pełni ocenić całkowitą wartość metody identyfikacji przestępców tego genialnego człowieka. Żaden z kryminalistów młodszego pokolenia nie ma pojęcia, jakie trudności istniały poprzednio przy odszukiwaniu i identyfikacji przestępców.

W organizacji swojej policji kryminalnej francuzi dosięgli niemal doskonałości. Wychodząc ze słusznego założenia, że organy policyjne nawet najbardziej pod względem naukowym wykształcone zawodzic muszą przy ściganiu na własną rękę wyrefinowanych przestępców, którzy umieją wyzyskać wszelkie nowoczesne środki pomocnicze, utworzono we Francji centralę w postaci jenerałej dyrekcji policji, ku ujednolaceniu metody i kierownictwa (Direction de la Sûreté generale). Centrala ta jednolicie kieruje wszystkimi komisarjatami policyjnymi Francji. Jednolitość kierownictwa jest tam znacznie ułatwioną przez to, że wszyscy francuscy komisarze policyjni, z wyjątkiem komisarzy paryskich, są urzędnikami państwowymi i jako tacy podlegają bezpośrednio jeneralnemu dyrektorowi policji. Jednocześnie podlegają oni nadzorowi służbowemu prefektów, oraz prokuratorów jeneralnych. Natomiast przy wykonaniu czynności administracyjnych komisarze policyjni uzależnieni są służbowo od burmistrzów.¹⁾

Francuski komisarz policyjny,²⁾ zarówno urzędujący w najmniejszej mieścinie, jak i ten,

który pracuje w wielkich miastach, jest zasadniczo urzędnikiem państwowym, posiadającym jedno i to samo wykształcenie ogólne (maturę), zarówno jak i fachowe, oraz będącym wszędzie najzupełniej tej samej rangi urzędnikiem.

To ujednolacenie wykształcenia ogólnego, fachowego i przywilejów służbowych jest wielce korzystnym dla służby policyjnej kryminalnej i bezpieczeństwa. Niezmiennie jest bowiem szkodliwym właśnie w służbie kryminalno-policyjnej nierównością rang i wykształcenia wywołane karierowiczostwo i z nim związane niesnaski wewnętrzne, które osłabiają sprawność i energję w działaniu policji kryminalnej, oraz zaćmiewają służbowy cel do tego stopnia, że z góry uniemożliwiają jego osiągnięcie.

Dla kandydata, który we Francji wstępuje na wyższą służbę wykonawczą policyjną, zawód ten staje się karierą, więc zazwyczaj oddaje się mu z całym zapalem. W Niemczech, niestety, rzecz ma się często inaczej; dla wielu ten zawód, jest jedynie emerytura zabezpieczająca byt, otrzymywaną po krótszej lub dłuższej działalności w jakimkolwiek innym zawodzie, niekiedy nawet w zawodzie, który jednostronnie mechanizuje pracowników, co dla kryminalisty jest najbardziej niepożądanem.

Francuska organizacja policji ma jeszcze tę zaletę, że na ogół nie czyni żadnej różnicy między komisarzem policji a komisarzem kryminalnym. Wszyscy komisarze, zarówno ci, którzy pragną poświęcić się głównie służbie bezpieczeństwa, jak i policji kryminalnej, przechodzą jedną i tą samą szkołę. Wszyscy bez wyjątku po długoletniej praktyce, jako kandydaci, sekretarze policyjni,³⁾ jak również po dłuższym uczęszczaniu na kursa paryskie w służbie wywiadowczej, składają w Paryżu jednakowy egzamin zawodowy, przyczem punkt ciężkości jest położony nie tyle na znajomość ustaw ile na naukowo ujęte dochodzenie kryminalne. W ten sposób osiąga się to, że można polegać na komisarzach policyjnych, urzędujących nawet w najmniej-szej mieścinie Francji i że wszędzie i równomiernie rząd może wyzyskać uzdolnienie swoich komisarzy w kierunku kryminalno-policyjnym.

W Paryżu, w którym tak samo jak i w większości pozostałych wielkich miast Francji, istnieje specjalna policja kryminalna (Service de la Sûreté), każda dzielnica (quartier) miasta podlega jednemu z komisarzy policyjnych, który prowadzi pierwiastkowe dochodzenie nawet w wypadkach zbrodni głównej aż do nadejścia szefa właściwej policji kryminalnej. Ma on przedewszystkiem dopilnować zachowania bez zmiany stanu rzeczy, który zastał np. położenie znalezionego trupa i obiektów z jego najbliższego otoczenia, oraz wszelkiego rodzaju śladów. Wszystkie te tyle ważne dla dochodzenia kryminalnego kroki, jak również zarządzenia niecierpiące zwłoki, winien on z urzędu przedsięwziąć.

W Berlinie natomiast komisarz policyjny, który ma tytuł lejtnanta policji, w braku dostatecznego wyszkolenia kryminalnego musi ograniczyć się przy odkrywaniu przestępstwa o ile sprawca jest nieznanym, na zabezpieczeniu miejsca przestępstwa aż do nadejścia komisji dla szczególnych wydarzeń. Nim przejdę do opisu różnych rodzajów komisarjatów policyjnych, podległych jenerałej dyrekcji, sfery ich działalności oraz do opisu, jak funkcjonuje aparat kryminalno-policyjny, któremu jeneralna dyrekcja policji nadaje kierunek na całą Francję, pragnąłbym na początek opowiedzieć w kilku słowach o organizacji paryskiej policji kryminalnej i bezpieczeństwa. Jakem już poprzednio zauważył, komisarze policyjni paryscy w przeciwieństwie do swoich kolegów z prowincji, są urzędnikami komunalnymi. Jest to sku-

tek okresu rewolucyjnego 1789—1800. W dniu 27 czerwca 1790 r. Conseil general de la Commune zcentralizował pod swoim autorytetem całą policję miasta; policja paryska jest od tego czasu policją miejską. 15 listopada 1832 r. została zorganizowana specjalna policja kryminalna, której naczelnikiem mianowano ówczesnego komisarza policji Allarda. Do 30 kwietnia 1887 r. szef paryskiej policji kryminalnej był zależny wyłącznie od dyrektora policji miejskiej. Od tej chwili ówczesny prefekt policji Gragnon przeprowadził bezpośrednie uzależnienie służbowe od siebie policji kryminalnej, służby wywiadowczej, policji hotelowej i mającej pod nadzorem przyjezdnych. W ten sposób złamany został wpływ gminy na działalność policji kryminalnej, tak że urzędnicy kryminalni paryscy są urzędnikami komunalnymi więcej z nazwy, aniżeli w rzeczywistości. Wpływ dyrekcji jenerałej policji na działalność policji kryminalnej w Paryżu stał się skutecznym i celowym, ile że prefekt policji jako urzędnik państwowy podlega bezpośrednio nadzorowi służbowemu ministra spraw wewnętrznych. Do władzy wykonawczej policji kryminalnej paryskiej należą, obecnie: 2 komisarze policyjni dywizyjni, 2 komisarze policyjni, 4 sekretarze policyjni, 1 naczelnik biura, 6 nadwachmistrzów, 17 wachmistrzów, 44 podwachmistrzów i 368 policjantów kryminalnych. Personel został podzielony pomiędzy 7 brygad, na które rozbita jest policja kryminalna paryska, w sposób następujący:

1) Do tak zwanej brygady specjalnej należą:

- 1 podwachmistrz;
- 4 wachmistrzów;
- 6 podwachmistrzów;
- 23 policjantów kryminalnych.

2) Do brygady, która załatwia listy gończe i nakazy aresztowania:

- 1 nadwachmistrz;
- 2 wachmistrzów;
- 3 podwachmistrzów;
- 52 policjantów kryminalnych.

3) Do brygady, która pełni straż na drogach publicznych:

- 1 nadwachmistrz;
- 2 wachmistrzów;
- 3 podwachmistrzów;
- 57 policjantów kryminalnych.

4) Do brygady, która załatwia sprawy przekazywane sobie przez urząd prokuratorski:

- 1 wachmistrz;
- 10 policjantów kryminalnych.

5) Do tak zwanej brygady centralnej:

- 1 nadwachmistrz;
- 3 wachmistrzów;
- 7 podwachmistrzów;
- 64 policjantów kryminalnych.

Sekcja tej brygady jest specjalnie przeznaczona do ścigania kłusowników w departamencie Sekwany w komun. Saint-Cloud, Sèvres, Meudon i w departamencie Sekwany i Oise'y.

Do tej sekcji należą:

- 1 podwachmistrz;
- 4 policjantów kryminalnych.

6) Do tak zwanej brygady ruchomej:

- 1 komisarz policyjny dywizyjny;
- 1 sekretarz policyjny;
- 1 nadwachmistrz;
- 5 wachmistrzów;
- 8 podwachmistrzów;
- 94 policjantów kryminalnych.

7) Do rejestratury (7 brygady):

- 1 pzfodownik;
- 1 nadwachmistrz;
- 2 wachmistrzów;
- 4 podwachmistrzów;
- 64 policjantów kryminalnych.

Nadzór służbowy nad wszystkimi 7 brygadami wykonywa najstarszy komisarz policyjny dywizyjny, który ma tytuł „Chef du service de sûreté”.

(D. c. n.).

¹⁾ Moment, w którym sprawa, prowadzona przez policję administracyjną, przechodzi do właściwości policji kryminalnej, jest ściśle określony przez Code d'instruction criminelle.

²⁾ Dla uniknięcia nieporozumień podkreślam, że tu jedynie mowa o „komisarzach”, nie zaś o niższych urzędnikach policyjnych, wachmistrzach i policjantach. Urzędnicy niżsi z wyjątkiem pełniących służbę w Lugdunie i Marsylii oraz podległych ruchomym brygadam kryminalno-policyjnym i komisarzom specjalnym, są urzędnikami komunalnymi. Państwo posiada jednak w osobach komisarzy bezpośrednich przełożonych niższych policyjnych urzędników komunalnych dostateczną gwarancję skoordynowania ich czynności, zwłaszcza w zakresie ścigania czynów występnych z interesem państw. W ten sposób ustawy karne są stosowane jednolicie i równomiernie.

³⁾ Francuski sekretarz policyjny różni się znacznie od niemieckiego pod względem stanowiska i działalności. Sekretarz policji francuskiej jest adjunktem komisarza policji lub kryminalnego i jego ewentualnym zastępcą.